

Pogranicza historii medycyny

Historia medycyny to nie tylko wielcy naukowcy i lekarze, niosący oświecenie i dokonujący przełomowych odkryć. To także różnorodne praktyki leczenia i ich wartość, to zmieniające się powoli i dla uczestników wydarzeń niezauważalnie rozumienie zdrowia i choroby, to przyjmowane za prawdziwe teorie, które z czasem okazują się fałszywe. To także społeczny i klasowy kontekst owych odkryć, rola przypadku, ograniczenia natury gospodarczej, a często także politycznej, to mechanizmy społeczne dotyczące ostatecznego źródła wiedzy medycznej – uwikłanego w historię ludzkiego umysłu, to wreszcie ich nieprzewidywalne i zaskakujące, nie zawsze zresztą pozytywne, skutki. Wychodząc z takich założeń, pracownicy Katedry Historii Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu podjęli inicjatywę zorganizowania interdyscyplinarnego seminarium naukowego zatytułowanego „Pogranicza historii medycyny”, na którym poruszane będą zagadnienia związane z szeroko rozumianym społeczno-kulturowym kontekstem funkcjonowania nauki i praktyki medycznej w przeszłości. Często bowiem jest tak, że owe pogranicza, a więc to, co z pozoru nieistotne i marginalne, okazuje się prowadzić nas do samej istoty odkrycia naukowego.

Pierwsze spotkanie w ramach seminarium odbyło się 27 listopada 2011 r. Wykład zatytułowany *Mikrob, nauka, miasto* wygłosił dr Andrzej W. Nowak z Instytutu Filozofii UAM. Opowieść

dotyczyła Londynu w połowie XIX wieku, w czasie wyjątkowo dotkliwej epidemii cholery. Wychodząc od najnowszych teorii socjologii wiedzy, dr Nowak skupił się na problemach, z którymi zderzyło się ówczesne środowisko naukowe oraz decydenci polityczni, bezradni wobec skali problemu. W historii nauki okres ów był wyjątkowy. Wciąż obowiązywała bowiem dawna, miazmatyczna teoria powstawania chorób, według której kluczową rolę odgrywały zanieczyszczone i gnilne powietrze oraz brud. Jednocześnie jednak widoczne były załóżki nowego paradygmatu – teorii drobnoustrojów chorobotwórczych, która miała zwyciężyć dopiero dekady później, dzięki przełomowym odkryciom Pasteura i Kocha. Jak starał się udowodnić autor wystąpienia, słynna już dzisiaj decyzja dr. Johna Snowa, by usunąć rączkę z pompy wodnej na Broad Street w Londynie i zapobiec tym samym rozprzestrzenianiu się epidemii, była w istocie decyzją polityczną, pozbawioną rzetelnych przesłanek naukowych. Jednocześnie wciąż obowiązująca, fałszywa teoria miazmatyczna doprowadziła między innymi do budowy wodociągów w Londynie, przynosząc pozytywne długofalowe skutki. Jeśliby wówczas zwyciężyła prawda, wodociągi by nie powstały.

Osoby zainteresowane udziałem w seminarium bądź wygłoszeniem referatu proszone są o kontakt e-mailowy: moskalewicz@gmail.com. Program seminariów możecie Państwo znaleźć na stronie Katedry Historii Nauk Medycznych www.kzhnm.ump.edu.pl

MARCIN MOSKALEWICZ